



Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 21707/2022
16.11.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Бранислава Босиљковића, председника већа, Бранке Дражић и Драгане Бољевић, чланова већа, у парници тужиле АА из ... чији је пуномоћник Дејан Станић адвокат из ..., против тужених ББ из ..., ВВ и ГГ обе из ..., чији је пуномоћник Радосав Гвоздић адвокат из ..., ради поништаја и раскида уговора о доживотном издржавању, одлучујући о ревизији тужених изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 1548/22 од 22.09.2022. године, у седници већа одржаној дана 16.11.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужених изјављена против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 1548/22 од 22.09.2022. године.

ОДБИЈА СЕ захтев тужиле за накнаду трошкова поступка по ревизији.

Образложење

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж 1548/22 од 22.09.2022. године одбијена је жалба тужених и потврђена пресуда Основног суда у Старој Пазови П 122/21 од 18.03.2022. године у побијаном делу којим је усвојен евентуални тужбени захтев и раскинут уговор о доживотном издржавању закључен пред Општинским судом у Старој Пазови, у предмету ЗР 649/08 од 24.10.2008. године, између давалаца издржавања тужене ББ из ... и покојног ДД као правног претходника тужених и примаоца издржавања, покојног ЂЂ из ... и обавезани тужени да надокнаде тужиле трошкове парничног поступка у износу од 214.600,00 динара у року од 15 дана под претњом принудног извршења.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужене су благовремено изјавиле ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Тужилца је у одговору на ревизију предложила да се иста одбаци као недозвољена или одбије као неоснована, а тужене обавезу на накнаду трошкова поступка поводом тог правног лека.

Одлучујући о изјављеној ревизији у складу са чланом 408. ЗПП, Врховни суд је нашао да ревизија тужених није основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности. Нису основани наводи ревидената да је другостепени суд учинио битну повреду одредаба парничног поступка из члана 374. став 1. у вези члана 386. став 4. и члана 393. став 2. ЗПП, јер није укинуо првостепену пресуду којом је прекорачен тужбени захтев, тако што је уговор о доживотном издржавању раскинут због поремећених односа уговарача, а не због неизвршења обавеза тужених који је у тужби наведен као разлог за његов раскид. Пресудом првостепеног суда одлучено је о ономе што је тужбом тражено, о раскиду уговора о доживотном издржавању, применом одредбе материјалног права на оно чињенично стање које је утврђено до закључења главне расправе - да су се односи тужиље и тужених након смрти примаоца издржавања пореметили, због чега се од тада уговор више не извршава.

Према утврђеном чињеничном стању, тужила је супруга покојног ЂЂ (умро ...2020. године), а тужене су супруга и деца њиховог сина, покојног ДД (умро током 2011. године). Уговором о доживотном издржавању РЗ 649/08 од 24.10.2008. године тужена ББ и њен сада покојни супруг обавезали су се да доживотно издржавају примаоца издржавања, покојног ЂЂ и његову супругу, на начин наведен у том уговору. Тужила и уговорне стране из означеног уговора живели су у заједничком домаћинству, па је зато у уговору и наведено да се даваоци издржавања већ дуги низ година брину о примаоцу издржавања и његовој супрузи. Тужила није знала да је њен супруг закључио уговор о доживотном издржавању, а за његово постојање сазнала је на оставинској расправи која је 21.01.2021. године одржана пред јавним бележником. Уговором је даваоцима издржавања дата накнада - непокретности у ..., које су заједничка имовина тужиље и њеног сада покојног супруга, с тим што је део куће дозидан након закључења брака њиховог сина и тужене ББ. Тужила и прималац издржавања су били покретни, имали су пензију и нису ни од кога финансијски зависили, али су им даваоци издржавања помагали, а то су након смрти ДД наставиле да чине тужене, као његови наследници. По сазнању за уговор о доживотном издржавању тужила је одбила да прима храну од тужених и променила браву, иако су тужене и даље имале жељу да јој помажу на исти начин. Тужене су организовале сахрану покојног ЂЂ и подигле му надгробни споменик.

Полазећи од тако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је применом члана 124. Закона о облигационим односима раскинуо уговор о доживотном издржавању. По налажењу тог суда, тужене су извршавале обавезе из уговора према примаоцу издржавања и тужили, али су се међусобни односи пореметили када је тужила сазнала за постојање уговора и од тада одбија да прима издржавање.

Другостепени суд је одбио жалбу тужених и потврдио првостепену пресуду у делу којим је усвојен евентуални тужбени захтев, али је одлуку о основаности тог захтева засновао на одредби члана 201. став 1. Закона о наслеђивању. По становишту тог суда, поремећај односа странака датира од дана сазнања тужиље за постојање уговора о доживотном издржавању (током јануара 2021. године), од када се не остварује сврха уговора, при чему је небитно ко је од уговарача крив за настанак таквих односа.

По становишту ревизијског суда, одлука о захтеву за раскид уговора о доживотном издржавању донета је правилном применом одредбе члана 201. став 1. Закона о наслеђивању.

Тужилца је треће лице, у чију корист је означеним уговором о доживотном издржавању уговорено издржавање. Одредбом члана 201. став 4. Закона о наслеђивању прописано је да ако је доживотно издржавање уговорено у корист трећег лица, раскид уговора после смрти сауговорача доживотног издржавања може захтевати и лице у чију је корист издржавање уговорено. Према ставу 1. наведене одредбе, ако се међусобни односи уговорача из било ког узрока толико поремете да постану неподношљиви, свако од њих може захтевати да суд раскине уговор.

Овај законски разлог за раскид уговора о доживотном издржавању предвиђен је због специфичне природе тог уговора, нарочито кад уговорачи живе у заједници и кад је уговорена обавеза даваоца издржавања на ненувчана давања и негу примаоца издржавања и трећег лица. У том случају, складност личних односа уговорача је од посебног значаја за обе уговорне стране. Уговор о доживотном издржавању ствара међу уговорачима трајне животне односе, па зато такав уговор треба раскинути и у свим оним случајевима када се он не може извршавати из разлога који то онемогућавају. Неподношљивост односа уговорача цени се, не само по објективним критеријумима, већ нарочито са субјективне стране. Кривица за раскид уговора из тог разлога није важна, али је битна за остварење права на правичну накнаду у смислу члана 201. став 3. Закона о наслеђивању.

У конкретном случају, уговор о доживотном издржавању се не извршава од дана сазнања тужилце да је тај уговор закључен, од када она одбија да прима издржавање. Узрок таквог тужилиног понашања је евидентно лични осећај повређености, због тога што су све уговорне стране од ње прикриве чињеницу да су закључиле уговор о доживотном издржавању и да је њен сада покојни супруг сам, без њене сагласности располагао имовином коју су заједно стекли током брака. Такво стање у односима странака постоји од јануара 2021. године до закључења главне расправе, што значи да се уговор не извршава дуже од годину дана. С обзиром да се на тај начин не остварује његова сврха, уговор не може даље опстати и мора се раскинути.

Из наведених разлога, по оцени ревизијског суда, нису основани наводи тужених о погрешној примени материјалног права.

Одлука о тужбеном захтеву доноси се на основу чињеничног стања које постоји у време закључења главне расправе, како је то правилно закључио и другостепени суд када се изјашњавао о наводима жалбе тужених да се лични односи странака нису могли пореметити од дана сазнања тужилце за уговор до следећег дана, када је поднета тужба. Поремећај личних односа странака постоји све време након подношења тужбе и онемогућава остварење циља и сврхе уговора о доживотном издржавању, због чега је другостепени суд правилно закључио и да нема места примени члана 131. Закона о облигационим односима. Околност да тужилца својим одбијањем онемогућава тужене у извршавању обавеза није од значаја јер кривица за поремећеност односа није битна чињеница за одлуку о раскиду уговора о доживотном издржавању из тог разлога.

Са свега наведеног, на основу члана 414. став 1. ЗПП, одлучено је као у првом ставу изреке.

Трошкови одговора на ревизију, по оцени Врховног суда, нису били нужни. Зато је захтев тужиље за њихову накнаду одбијен и на основу члана 165. став 1. у вези члана 154. став 1. ЗПП, одлучено као у другом ставу изреке.

Председник већа - судија
Бранислав Босиљковић, с.р.

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић